

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
ítélete**

Az ügy száma: Gfv.VII.30.399/2017/6

A tanács tagjai: . Vezekényi Ursula a tanács elnöke

. Tibold Ágnes előadó bíró

. Osztovits András bíró

A felperes:

A felperes képviselője: Dr. Torday Kálmán ügyvéd

Az alperesek:I. rendű

II. rendű

III. rendű

Az alperesek képviselője: NZP Nagy Rechtsanwalten ügyintéző: Dr. Tallér Péter ügyvéd

A per tárgya: kártérítés megfizetése

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél: felperes

A másodfokú bíróság neve és a jogerős határozat száma: Fővárosi Törvényszék 43.Pf.638.591/2015/5. számú ítélet

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma: Budapesti II. és III. Kerületi Bíróság 2.P.20.432/2016/12. számú ítélet

Rendelkező rész

A Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartja.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg 15 napon belül az alpereseknek mint egyetemleges jogosultaknak 60.000 (hatvanezer) Ft felülvizsgálati eljárási költséget, valamint az államnak felhívásra 337.500,- (háromszázharminchétezer-ötszáz) Ft felülvizsgálati eljárási illetéket.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] A felperes 2001. december 10. napján 5.000 Ft értékű részjegy jegyzésével vált a P Szövetkezet (a továbbiakban: szövetkezet) tagjává. 2003. december 10. napján a szövetkezettel célrészjegy megállapodást kötött, melynek alapján 3.000.000 Ft összegű célrészjegyet jegyzett 2004. december 9-ig tartó futamidőre. Az összeg után a szövetkezet havi nettó 35.000 Ft kamat fizetését vállalta. Felperes a 3.000.000 Ft-ot befizette, ami után a szövetkezet 2004. január és február hónapban 35.000-35.000 Ft

hozamot fizetett a felperes részére, majd 2004 márciusától további fizetést nem teljesített.

- [2] Az alperesek a perbeli időszakban a szövetkezet igazgatósági tagjai voltak.
- [3] 2004. június 30-ával elrendelték a szövetkezet felszámolását. A felperes a felszámolási eljárásban 40 napon túl, de a jogvesztő határidőn belül hitelezői igénybejelentéssel élt, azonban hitelezői igénye, továbbá az általa befizetett nyilvántartásba-vételi díjból 19.660 Ft nem térült meg. A szövetkezetet a felszámolást követően 2015. szeptember 30-i hatállyal a cégjegyzékből törölték.
- [4] A Fővárosi Törvényszék az alpereseket bűnösnek mondta ki társtettesként folytatólagosan elkövetett hűtlen kezelés, folytatólagosan elkövetett sikkasztás, valamint tőkebefektetési csalás büntetében, az I. rendű alperest továbbá számvitel rendje megsértésének büntetében is, ezért őket szabadságvesztésre, közügyektől eltiltásra, valamint gazdálkodó szervezet vezetésétől mint foglalkozástól eltiltásra ítélte. Egyetemlegesen kötelezte őket a bejelentett polgári jogi igények egy részének - köztük a felperes 3.699.000 Ft összegű igényének - 15 napon belül történő megfizetésére. A Fővárosi Ítéltábla mint másodfokú bíróság a bűncselekmények minősítését kisebb részben megváltoztatta, valamint a polgári jogi igényekre vonatkozó rendelkezést megváltoztatta, és valamennyi sértettet a polgári jogi igényével a törvény egyéb útjára utasította. Utóbbi körben a határozata indokolásában megállapította, hogy a hűtlen kezelést és a sikkasztást a vádlottak a szövetkezet sérelmére követték el, így kizárólag a szövetkezet tekinthető olyan sértettnek, amely a büntető eljárásban polgári jogi igényt érvényesíthet. A közvetetten károsult szövetkezeti tagok a büntető eljárásban magánfélnek nem tekinthetők, kizárólag a felszámolás keretei között, illetve illetve polgári perben jogosultak a kárigényüket előterjeszteni.

A kereseti kérelem és az alperesek védekezése

- [5] A felperes módosított keresetében 3.374.660 Ft és ennek 2004. december 9. napjától számított késedelmi kamata megfizetésére kérte az alperesek egyetemleges kötelezését kártérítés jogcímén. Arra hivatkozott, a büntető bíróság jogerős ítéletében megállapította, hogy az alperesek mint a szövetkezet vezető tisztségviselői olyan, bűncselekményeket is megvalósító gazdasági tevékenységet folytattak, amely összességében a szövetkezet gazdálkodásának veszteséges voltához, a szövetkezet ellehetetlenüléséhez, fizetéseképtelenné válásához és felszámolásához vezetett. Elhallgatták a tényadatokat, nem készítettek üzleti és pénzügyi terveket, nem végezték el a vállalkozási elemzéseket, a szövetkezet tényleges helyzetéről a tagokat, így felperest sem tájékoztatták. Az alperesek nem „bújhatnak” a szövetkezet jogi személyisége mögé, mivel tevékenységük idézte elő azt az oksági kapcsolatot, amelynek eredménye - más személyekkel együtt - a felperes vagyonában

bekövetkezett kár. A jogerős büntető ítéletben az alperesek terhére megállapított bűncselekményt is megvalósító magatartások polgári jogi szempontból is jogellenesnek minősülnek, így megteremtik az alperesek kártérítési felelősségét a felperes irányában. Az alperesek magatartása vezetett ahhoz, hogy a felperes részjegy, illetve célrészjegy követelése ki fizethetetlenekké váltak, ezért kétséget kizáróan megállapítható az ok-okozati összefüggés az alperesek magatartása és a felperest ért kár között.

- [6] Az alperesek érdemi ellenkérelmükben a kereset elutasítását kérték. Arra hivatkoztak, hogy a peres felek között nincs jogviszony, a büntető ítélet szerint az alperesek a szövetkezet sérelmére követték el a bűncselekményeket. A felperes mint a szövetkezet tagja kizárólag a szövetkezettel szemben, a felszámolási eljárásban érvényesítheti az igényét. E körben kárenyhítési kötelezettségének sem tett eleget, mert 40 napon túl jelentkezett be a hitelezőként. Amennyiben ezt határidőben megteszi, részbeni megtérülésre számíthatott volna. A felperes az alperesekkel mint a szövetkezet volt vezető tisztségviselőivel szemben közvetlenül követelést nem érvényesíthet. Az alpereseket csalásért nem ítélték el, nem bizonyítható, hogy tévedésbe ejtették, vagy tévedésben tartották volna a felperest.

Az első- és másodfokú ítélet

- [7] Az elsőfokú bíróság ítéletében kötelezte az alpereseket, hogy 15 napon belül egyetemlegesen fizessenek meg a felperes részére 3.374.660 Ft-ot és a tőke után 2004. december 9. napjától a kifizetésig annak törvényes mértékű késedelmi kamatát. Az alperesek elévülési kifogását alaptalannak találva a keresetet érdemben bírálta el.
- [8] Határozata indokolásában rögzítette, a jogerős büntető ítélet nem közvetlenül a felperes sérelmére elkövetett bűncselekmény miatt marasztalta el az alpereseket. A szövetkezetekről szóló 1992. évi I. törvény (a továbbiakban: régi szövetkezeti tv.) értelmében a szövetkezet jogi személy, mely önálló vagyonnal rendelkezik. A peres felek ugyanakkor egyaránt hivatkoztak a Szegedi Ítéltábla Polgári Kollégiumának 1/2005. számú kollégiumi ajánlásában írtakra, amely szerint súlyos jogsértés esetén megállapítható a gazdasági társaság tagjainak, illetve vezető tisztségviselőinek a társaságon kívüli személyekkel szembeni közvetlen felelőssége a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: rPtk.) 4. § (4) bekezdése, 5. § (1) és (2) bekezdése, illetve 339. § (1) bekezdése alapján.
- [9] Az elsőfokú bíróság az alperesek által érdemben nem vitatott, a büntető bíróság ítéletében rögzített tényállás alapján megállapította, az alperesek a szövetkezet elkülönült jogalanyiségével jogsértő módon visszaéltek, és a szövetkezet vagyonának bűncselekményt megvalósító elvonásával a szövetkezeti tagok, így a felperes vagyonát is elvonták. Utalt a jelen per

alperesei ellen azonos tényállás mellett más felperes által indított perben hozott marasztaló ítéletre, az elsőfokú bíróság lehetőséget látott a szövetkezet elkülönült felelősségének „áttörésére”, mert a felperes igazolt kára az alperesek jogellenes magatartásával közvetlen oksági összefüggésben áll. Az alperesek valótlan adatok közlésével, valós adatok eltitkolásával a felperest megtévesztették, aki ezen jogellenes alperesi magatartás hatására jegyzett célrészjegyet. Ezzel nem a szokásos üzleti kockázatot vállalta, hanem tudtán kívül, az alpereseknek felróhatóan, kétséges megtérülésű befektetést eszközölt. A hozam és a tőke elvesztése az alperesek jogellenes magatartásának következménye. Az alpereseket az rPtk. 339. § és 341. § (1) bekezdése alapján egyetemlegesen marasztalta.

- [10] Az alperesek fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta és a keresetet elutasította.
- [11] Határozata indokolásában a régi szövetkezeti tv. 43. § (3) bekezdésére, 46. § a) pontjára, 52. § 2. pontjára és 54. § (4) bekezdésére utalással rögzítette, hogy a felperes mint szövetkezeti tag által a célrészjegy megállapodás alapján a szövetkezet részére a visszafizetés kötelezettségével átadott pénzösszeg tagi kölcsönnek minősül. A régi szövetkezeti tv. a szövetkezet igazgatósági tagja, illetve a szövetkezet tagja felelősségéről több helyen is rendelkezett, azonban olyan felelősségi esetet, amelyben károkozóként a tisztségviselőt és károsultként a tagot állítja párba, nem ismert. Nincs tehát normatív, tételes jogi alapja annak, hogy a tag e minőségében a szövetkezet tisztségviselőjétől kártérítést követelhesse. A tisztségviselő által okozott kárért a szövetkezet felel. Figyelemmel arra, hogy a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 3:347 § (2) bekezdésének alkalmazása kizárt, mivel a releváns tények és jogviszonyok még a hatálybalépését megelőzően következtek be, továbbá arra, hogy a Szegedi Ítéltábla kollégiumi ajánlása nem jogszabály, nem kötelező jogforrás, valamint, hogy a polgári jog alapelvei a tételes jog által nem ismert új felelősségi formák alkotására, vagy alkalmazására nem adnak lehetőséget, nincs olyan a tételes jog által szabályozott felelősségi alakzat, amelynek feltételei megvalósulása esetén a szövetkezet tisztségviselője a tagnak okozott kárért közvetlenül felelne. Erre tekintettel a kereset elutasításának volt helye.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

- [12] A jogerős ítélet ellen a felperes terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet, amelyben annak hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyását kérte. Állította, a jogerős ítélet sérti az polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: rPp.) 4. § (2) bekezdését, az Alaptörvény XV. cikkének (1) bekezdését, valamint a bíróságok szervezetéről és

igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény (a továbbiakban: Bszi.) 7. §-át és 25-28. §-ait.

- [13] A felperes arra hivatkozott, a büntető ügyben hozott ítélet egyértelműen megállapította az alperesek által okozott kárt azzal, hogy közel négyezer károsult – közöttük a felperes – polgári jogi igényét a törvény egyéb útjára utasította. Abban az esetben, ha megalapozott lenne a másodfokú bíróság ítélete, a jogerősen megállapított bűncselekmények ellenére az alperesek a cselekményeiket polgári jogi retorzió nélkül, kvázi büntetlenül követhették el.
- [14] A felperes előadta továbbá, a károsultak az ország különböző bíróságain, egymástól függetlenül kártérítési pereket indítottak, számos ügyben a bíróság jogerősen az alpereseket marasztaló ítéletet hozott. A másodfokú ítélet ezért sérti az Alaptörvényt, valamint a Bszi. azon rendelkezését, hogy a törvény előtt mindenki egyenlő.
- [15] A felperes arra is hivatkozott, iratellenes a másodfokú ítélet, tekintettel arra, hogy a bírósági eljárás iratanyagával ellentétesen, a tényeknek ellentmondóan változtatta meg az elsőfokú bíróság ítéletét.
- [16] A felperes véleménye szerint a jogerős ítélet azáltal, hogy figyelmen kívül hagyta a Szegedi Ítéletábrla kollégiumi ajánlásának tartalmát, ellentétes a Bszi. 25-28. §-aival, amely deklarálja, hogy a kollégiumi ajánlások az ítélezés egységessége érdekében születnek.
- [17] Az alperesek felülvizsgálati ellenkérelmükben a jogerős ítélet hatályában fenntartását kérték.

A Kúria döntése és jogi indokai

- [18] A Kúria a jogerős ítéletet az rPp. 275. § (2) bekezdése alapján a felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálta és az abban felhozott indokok alapján nem találta jogszabálysértőnek.
- [19] A felperes az ügy érdemére kiható jogszabálysértésként az rPp. 4. § (2) bekezdésének sérelmére hivatkozott. A jogerős ítéletben kifejtettek nem ellentétesek az abban írtakkal. Az rPp. hivatkozott rendelkezése kizárólag azt nem teszi lehetővé, hogy a polgári bíróság azt állapítsa meg, miszerint az elítélt nem követte el a terhére rótt bűncselekményt. Ilyen megállapítást a másodfokú bíróság nem tett, nem vitatta az alperesek bűnösségét és a büntető ügyben szereplő megállapításokat.
- [20] A jogerős ítélet az Alaptörvény, illetve a Bszi. által deklarált jogegyenlőség követelményét sem sérti. Önmagában az, hogy a felperes előadása szerint az egyes károsultak által indított perekből eltérő tartalmú ítéletek születtek, nem a jogegyenlőség kérdését veti fel, hanem azt, hogy a jogegység követelménye sérült-e. Az azonban, hogy azonos tényállás mellett a bíróságok eltérő tartalmú ítéleteket hoztak, nem feltétlenül jelenti a jogegység hiányát, hiszen az egyes perekből a jogi érvelések is eltérőek

lehetnek.

- [21] A jogegység biztosítása valóban fontos cél, ugyanakkor a bíróságok a Bszi. 24. § (1) bekezdés c) pontja és 42. § (1) bekezdése alapján kizárólag a jogegységi határozatokban kifejtettekhez vannak kötve. Általánosságban rögzíthető, hogy egy ítélőtábla, de akár a Kúria által hozott kollégiumi véleménytől a bíróságok eltérhetnek, ha annak indokát adják. Az adott ügyben hivatkozott kollégiumi ajánlással kapcsolatban fontos rögzíteni, hogy a Szegedi Ítélőtábla 1/2005. (VI.17) számú kollégiumi ajánlását maga módosította a 2/2008. (XII.4.) számú kollégiumi véleményével. Azonban mind a 2005. évi ajánlás, mind a módosított kollégiumi vélemény a jogi személy vezető tisztségviselője (tagja, alkalmazottja) harmadik személyek irányában fennálló felelőssége kérdésében ad iránymutatást. Ezzel szemben a jogerős ítéletben helytálló módon rögzítettek szerint a felperes a szövetkezet tagja volt. Az adott tényállás mellett ezért az a jogkérdés merült fel, hogy a jogi személy tagja irányában terheli-e közvetlen kártérítési felelősség a jogi személy vezető tisztségviselőjét. Így a kollégiumi véleményben írtak az adott tényállás mellett nem irányadóak.
- [22] A Kúria hangsúlyozza, hogy az rPp. 272. § (2) bekezdése alapján kizárólag a felülvizsgálati kérelemben megjelölt megsértett jogszabályhelyek, és a jogsértés alátámasztásaként előadott jogi érvek alapján vizsgálhatja a jogerős ítéletet. A jogegység hiányának esetleges fennállta sem ad alapot az adott felülvizsgálati kérelem tartalmára tekintettel jelen ügyben az ügy lényegét illetően az érdemi állásfoglalásra, vagyis abban az érdemi kérdésben történő döntésre, hogy az alperesek kártérítési felelőssége fennáll-e az rPtk. 339. § (1) bekezdése alapján a jogi személy tagja irányában, mivel e jogszabályhely megsértésére a felperes a felülvizsgálati kérelmében nem hivatkozott, e körben jogi álláspontját nem fejtette ki.
- [23] A felperes állította a jogerős ítélet iratellenességét is, azonban e tárgyban konkrét tényállítást nem tett, és a megsértett jogszabályhelyet sem jelölte meg, ezért a felülvizsgálati kérelem ezen hivatkozását a Kúria figyelmen kívül hagyta.
- [24] A jogerős ítélet a felülvizsgálati kérelemben megjelölt okokból nem jogszabálysértő, ezért azt a Kúria a Pp. 275. § (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

Záró rész

- [25] Az eredménytelen felülvizsgálati kérelemre tekintettel a Kúria az rPp. 270. § (1) bekezdése folytán alkalmazandó rPp. 78. § (1) bekezdés alapján kötelezte a felperest az alperesek ügyvédi munkadíjból álló felülvizsgálati eljárási költsége megfizetésére, amelyet a pertárgy értékéhez és a kifejtett jogi képviseleti tevékenységhez igazodóan, a 32/2003.(VIII.22.) IM rendelet 3. § (3), (5) és (6) bekezdése, és 4/A. §-a alapján áfával növelt, mérsékelt összegben határozott meg. A felperes köteles az

illetékfeljegyzési jogára tekintettel az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 50. § (1) bekezdése szerint számított le nem rótt felülvizsgálati eljárási illeték állam részére történő megfizetésére a 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 16/A. §-a és 13. § (2) bekezdése alapján.

- [26] Az ítélet elleni felülvizsgálatot az rPp. 271. § (1) bekezdés e) pontja zárja ki.
- [27] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet tárgyaláson bírálta el.

Budapest, 2018. február 6.

Dr. Vezekényi Ursula sk. a tanács elnöke, Dr. Tibold Ágnes sk.
előadó bíró, Dr. Osztovits András sk. bíró

A kiadmány hitelélül:

/Seres Józsefné/
tisztviselő